

ارزیابی وب سایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور و ارائه پیشنهادهایی در جهت بهبود وضعیت آن‌ها*

افشین حمدی پور^۱

چکیده

مقدمه: وب سایت‌های کتابخانه‌های دانشگاهی نقش مهمی در برقراری ارتباط و ارائه خدمات به کاربران دارند. هدف از پژوهش حاضر، بررسی وب سایت‌های کتابخانه‌های دانشگاهی علوم پزشکی کشور از نظر معیارهای ارزیابی عمومی و شناسایی نقاط قوت و ضعف بوده است.

روش بررسی: در این پژوهش پیمایشی-تحلیلی، ابتدا وب سایت‌های کتابخانه‌های دانشگاهی علوم پزشکی کشور از طریق اینترنت شناسایی شد. سپس معیارهای محتوای صفحه‌ی اصلی، جستجو و تحقیق و در نهایت امکانات کاربران ارزیابی و یافته‌ها با همدیگر مقایسه شد. جامعه‌ی آماری این پژوهش ۴۱ وب سایت کتابخانه‌های دانشگاهی تحت پوشش وزارت بهداشت، در طی دوره‌ی زمانی ۳ ماهه تا اسفندماه سال ۱۳۸۷ بود. برای جمع‌آوری داده‌ها از سه سیاهه‌ی واری با ۲۹ سؤال استفاده شد. روایی با نظر متخصصین و نیز پژوهش‌های انجام یافته، تأیید شد و برای تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار Excel استفاده گردید.

یافته‌ها: از مجموع وب سایت کتابخانه‌های مورد بررسی، به طور متوسط ۳۶ درصد اقلام محتوای صفحه‌ی اصلی، ۶۷ درصد اقلام جستجو و تحقیق، و ۴۶ درصد اقلام ارزیابی امکانات کاربران را در طراحی صفحات وب رعایت کرده‌اند. از میان دانشگاه‌های مورد بررسی تعداد ۱۸ دانشگاه معادل ۴۵ درصد، بیش از ۵۰ درصد اقلام اطلاعاتی سیاهه‌ی واری را در طراحی وب سایت خود لحاظ کرده‌اند.

نتیجه‌گیری: وب سایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور از نظر ارزیابی معیارهای «محتوای صفحه‌ی اصلی» در سطح ضعیف، از نظر ارزیابی معیارهای «جستجو و تحقیق» در سطح خوب و از نظر ارزیابی معیارهای «امکانات کاربران» در سطح متوسط قرار دارند. به طور کلی از معیارهای سه گانه‌ی ارزیابی در حدود ۴۶ درصد در وب سایت‌های کتابخانه‌های مورد بررسی رعایت شده است. همچنین دانشگاه‌های علوم پزشکی مشهد، علوم پزشکی زنجان، علوم پزشکی ایران، علوم پزشکی اصفهان، علوم پزشکی تبریز و علوم پزشکی شاهد بیشتر از سایر دانشگاه‌های علوم پزشکی، معیارهای ارزیابی را در طراحی وب سایت کتابخانه‌ها لحاظ نموده‌اند.

واژه‌های کلیدی: اینترنت؛ کتابخانه‌ها؛ نظام‌های اطلاع‌رسانی؛ پایگاه‌های اطلاعاتی.

نوع مقاله: تحقیقی

پذیرش مقاله: ۸۸/۱۰/۲۸

اصلاح نهایی: ۸۸/۳/۱۹

دریافت مقاله: ۸۸/۱/۱۵

ارجاع: حمدی پور افشین. ارزیابی وب سایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور و ارائه پیشنهادهایی در جهت بهبود وضعیت آن‌ها. مدیریت اطلاعات سلامت ۱۳۹۰؛ ۸ (۲): ۱۷۶-۱۸۸.

مقدمه

* این مقاله حاصل تحقیقی مستقل است که بدون حمایت مالی سازمانی انجام شده است.

۱. مربی، کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران. (نویسنده‌ی مسؤول)
Email: hamdipour@gmail.com

از زمان ظهور اینترنت نقش و جایگاه کتابخانه‌ها متحول شده است. هر کتابخانه‌ی دانشگاهی با ایجاد یک وب‌سایت تلاش

طراحی وب سایت‌ها، مشخص شد که میزان هم‌خوانی وب سایت‌های خارجی نمونه‌ی تحقیق با سیاهه‌ی ارزیابی حدود ۷۸ درصد است، اما وب سایت‌های کتابخانه‌های دانشگاهی ایران از طراحی ضعیفی (۴۵ درصد) برخوردارند (۴).

رضایی شریف‌آبادی و فرودی در پژوهشی با عنوان «ارزیابی صفحات وب کتابخانه‌های دانشگاهی ایران»، عوامل مختلفی از جمله محتوای صفحه‌ی اصلی، عوامل جستجو و تحقیق و امکانات کاربران را مورد بررسی قرار دادند. در مجموع یافته‌ها نشان داد که ۴۰/۸ درصد عوامل اطلاعاتی مورد بررسی، توسط جامعه‌ی مورد پژوهش رعایت می‌شوند (۵).

یافته‌های تحقیق خالقی و داورپناه با عنوان «بررسی وضعیت وب سایت‌های ایرانی بر اساس معیارهای عمومی ارزیابی» نشان داد اکثر وب سایت‌ها تحت مالکیت مراکز دولتی در تهران می‌باشند و در ارزیابی موضوعاتی نظیر موضوعات علمی، فرهنگی و همچنین در ارزیابی اطلاعات توسط پایگاه‌های اطلاعاتی و منابع الکترونیکی، بسیار ضعیف عمل کرده‌اند. بیش از ۸۰ درصد آن‌ها به تاریخ روزآمدی و بیش از نیمی از آن‌ها به بیان هدف‌های خود، توجهی ندارند. به طور کلی می‌توان گفت در ارزیابی و اشاعه‌ی اطلاعات از طریق وب سایت‌ها برنامه‌ریزی مشخص و مدونی وجود نداشته است (۶).

یافته‌های پژوهش عصاره و پاپی در ارزیابی کیفیت تارنما (وب سایت) های کتابخانه‌های تحت پوشش وزارت علوم و فن‌آوری حاکی از آن است که ویژگی‌های مخاطبان و هدف تارنما، بارگذاری و پایداربودن ساختار در بین تارنماهای مورد مطالعه در سطح خوب و ویژگی‌های میزان سهولت جستجو، گرافیک، وجود سابقه و پیشینه‌ی علمی نویسنده یا تنالگان و هدف مشخص برای محدوده‌ی اطلاعاتی، در سطح متوسط و روزآمد بودن مطالب و پیوندهای درونی در سطح پایینی قرار گرفتند (۷).

نتایج پژوهش ورع و حیاتی در مورد صفحات خانگی کتابخانه‌های دانشگاهی تحت پوشش وزارت علوم و تحقیقات نشان داد که ۲۷ دانشگاه دارای صفحات وب کتابخانه‌ای هستند و ۵۶/۶ درصد عوامل اطلاعاتی مورد بررسی در

دارد محتوای اطلاعاتی خود را به مخاطبان خود، که اعضای هیأت علمی، کارمندان و دانشجویان هستند، عرضه دارد. سایت کتابخانه‌ها در ابتدا به عنوان محلی برای معرفی کتابخانه و مجموعه‌ی آن مورد استفاده قرار می‌گرفت ولی با گسترش قابلیت‌های اینترنت و دسترس پذیری اطلاعات بیشتر از طریق آن، وب سایت کتابخانه‌های دانشگاهی نیز از حالت معرفی صرف کتابخانه خارج شد و به عنوان دروازه‌ی اطلاعاتی برای دستیابی به اطلاعات موجود در سایت‌های مختلف، منابع اطلاعاتی الکترونیکی و مانند آن مورد استفاده قرار گرفت (۱).

با توجه به رسالت آموزشی و پژوهشی کتابخانه‌های دانشگاهی و نیز اهمیتی که امروزه وب سایت‌های این کتابخانه‌ها در برقراری ارتباط و ارائه‌ی خدمات به کاربران پیدا کرده‌اند، طراحی این گونه وب سایت‌ها و منظور کردن عناصر کارآمد و مفید در آن‌ها دارای اهمیت بسیاری است. تعداد کتابخانه‌هایی که در جهان خدمات خود را از طریق وب در اختیار می‌گذارند همواره در حال افزایش است. در کشور ما نیز با روشن شدن ضرورت و اهمیت وب سایت‌های کتابخانه‌ای، هم اکنون طراحی این گونه وب سایت‌ها در دانشگاه‌ها مورد توجه جدی قرار گرفته است و در این زمینه قدم‌های مثبتی نیز برداشته شده است. اما در این راه، کتابخانه‌ها هنوز مراحل ابتدایی را می‌گذرانند و اغلب دارای نابسامانی‌هایی هستند (۲).

فرج پهلوی در پژوهشی به تجزیه و تحلیل محتوایی ۳۴ وب سایت دانشگاهی ایران و مقایسه‌ی آن‌ها با «نمایه‌ی ارزیابی وب» مبادرت نمود. وی ۴ ویژگی «سرعت»، «قابلیت دسترسی»، «راهنبری در صفحات» و «کیفیت محتوا» را با توجه به نظرات کاربران ایرانی مورد بررسی قرار داد. یافته‌های این بررسی نشان داد که ۶۱/۸ درصد، یعنی اکثر صفحات خانگی دانشگاهی ایران در زمان تحقیق، مطابق با نمایه‌ی ارزیابی وب و انتظارات مراجعان و کاربران، طراحی و تدوین شده‌اند (۳).

اصغری پوده در تحقیقی عناصر و ویژگی‌های مهم در طراحی وب سایت کتابخانه‌های دانشگاهی را مورد بررسی قرار دادند. در این تحقیق ضمن ارزیابی الگوی نظری مناسب برای

کتابخانه‌های مذکور رعایت شده است (۸).

Raward نیز در خصوص طراحی صفحات وب کتابخانه‌ها معتقد است که طراحی این صفحات هنگامی موفقیت‌آمیز خواهد بود که در آن از الگوی طراحی کاربرمدار استفاده شود. البته تحقیق وی نشان داد که در طراحی وب سایت کتابخانه‌ها، کمتر به نظر کاربران توجه شده است (۹).

Mateos و همکاران پژوهشی را با استفاده از یک نمایه، که شامل چهار مقوله‌ی عمده‌ی محتوای سایت، سرعت، دسترس پذیری و گشت و گذار بود، انجام دادند. اعتبار این نمایه از طریق ارزیابی ۶۵ سایت وب دانشگاهی اسپانیا، مورد سنجش قرار گرفت. نتیجه‌ی این تحقیق نشانگر انعطاف پذیری این نمایه‌ی ارزیابی وب و همچنین تعیین‌کننده‌ی نقاط قوت و ضعف وب سایت‌های مورد بررسی بود (۱۰).

Still در تحقیقی به بررسی تفاوت بین ویژگی‌های وب سایت‌های کتابخانه‌های دانشگاهی در چهار کشور انگلیسی زبان یعنی استرالیا، کانادا، انگلیس و آمریکا پرداخت. نتایج نشان داد که این وب سایت‌ها از نظر محتوایی متفاوت هستند و شاید تفاوت‌ها ناشی از تفاوت‌های فرهنگی است (۱۱).

Pi پژوهشی را با استفاده از ۱۰ مقوله‌ی اعتبار، صحت، هدفمندی، جدید بودن، پوشش و مخاطبان، جنبه‌های تعاملی، تسهیلات گشت و گذار، جنبه‌های غیر متنی، کمک به پیشرفت علمی و جنبه‌های استخدام و درجه‌ی کیفیت سایت‌های وب شورای مدارس دانشکده‌ی شرق مرکزی ایندیانا مورد بررسی قرار داد. از بین این ۱۰ مقوله، مقوله‌های تسهیلات گشت و گذار (۴۲/۵۰ درصد)، صحت (۴۲/۰۶ درصد) و اعتبار (۴۱/۸ درصد) اجزایی بودند که بالاترین رتبه را به خود اختصاص دادند. محتوای این وب سایت‌ها که شامل جنبه‌های استخدام و ابقا (۶/۷۴ درصد)، جنبه‌های تعاملی (۸/۷۰ درصد)، جدید بودن (۸/۹۵ درصد) و کمک به پیشرفت علمی (۹/۳۳ درصد) بود، کمترین رتبه را دریافت نمودند (۱۲).

Robbins و Stylianou نیز با استفاده از یک مدل مفهومی، ویژگی‌های ساختاری و محتوایی، ۹۰ وب سایت تجاری را بر اساس «فرهنگ» و «نوع حرفه» بررسی کردند.

نتایج این پژوهش نشان داد که تفاوت معنی‌داری بین اکثر ویژگی‌های محتوایی وب سایت‌ها در گروه‌های فرهنگی مختلف وجود دارد. جالب است که این تفاوت در مورد ویژگی‌های ساختاری مشاهده نشد (۱۳).

هدف از پژوهش حاضر بررسی وب سایت‌های کتابخانه‌های دانشگاهی علوم پزشکی کشور با استفاده از سیاهه‌ی واریسی بود و تلاش شد تا نقاط قوت و ضعف وب سایت کتابخانه‌ها را شناسایی و پیشنهادهایی برای تقویت نقاط مثبت و بر طرف کردن نقاط ضعف ارائه گردد. این پژوهش علاوه بر کاربرد در کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی، می‌تواند برای طراحان وب سایت نیز مفید باشد.

روش بررسی

این پژوهش به روش پیمایشی-تحلیلی انجام شده است. جامعه‌ی پژوهش، کلیه‌ی وب سایت‌های کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور بود که در وب سایت معاونت آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با پیوند «دانشگاه‌های علوم پزشکی» به نشانی

http://dme.hbi.ir/motaleat/Useful_Site/Iran-

med-university.htm استخراج شد.

در فهرست مذکور تعداد ۴۲ آدرس سایت دانشگاه، وجود داشت که از این تعداد ۴۱ آدرس سایت دانشگاه فعال بود و تنها به وب سایت دانشگاه علوم پزشکی فسا دسترسی حاصل نشد. گردآوری داده‌ها به روش مشاهده‌ی مستقیم در یک دوره‌ی زمانی ۳ ماهه تا اسفند ماه سال ۱۳۸۷ و بر اساس سیاهه‌ی واریسی با ۲۹ سؤال صورت گرفت که قسمت اعظم آن برگرفته از یک سیاهه‌ی واریسی است که توسط Stover (۱۴) طراحی و تدوین شده است و مواردی نیز مطابق با نیازهای کاربران ایرانی اضافه شده است. روایی آن با نظر متخصصین و پژوهش‌های انجام یافته‌ی گذشته، تأیید شد. در نهایت، موارد سیاهه‌ی واریسی در قالب اقلام (ویژگی‌های محتوایی صفحه اصلی گزینه‌های ۱ تا ۱۵، جستجو و تحقیق گزینه‌های ۱۶ تا ۲۲ و امکانات کاربران گزینه‌های ۲۳ تا ۲۹) و در ۳ جدول مورد

نظرسنجی در مورد سایت (۳۲ درصد)، وجود راهنمای جستجو در سایت (۲۷ درصد) و امکان پرسش از کتابدار (۱۲ درصد) کمتر در وب سایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی مورد استفاده قرار گرفته‌اند.

یافته‌ها در جدول ۲ نشان می‌دهد از میان دانشگاه‌های مورد بررسی، در مجموع به طور متوسط (۶۷ درصد) اقلام جستجو و تحقیق را در وب سایت کتابخانه‌ها رعایت نموده‌اند که بیشترین میزان به دانشگاه علوم پزشکی اردبیل (۱۰۰ درصد)، دانشگاه علوم پزشکی ایران (۱۰۰ درصد)، دانشگاه علوم پزشکی تبریز (۱۰۰ درصد)، دانشگاه علوم پزشکی شاهد (۱۰۰ درصد)، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود (۱۰۰ درصد)، دانشگاه علوم پزشکی شیراز (۱۰۰ درصد)، دانشگاه علوم پزشکی کرمان (۱۰۰ درصد) و دانشگاه علوم پزشکی مشهد (۱۰۰ درصد) مربوط است.

همچنین در جدول ۲ توزیع فراوانی کل اقلام «جستجو و تحقیق» در کتابخانه‌های دانشگاه‌های مورد بررسی مشخص شده است. عامل نشانی و دامنه‌ی سایت ۱۰۰ درصد، پیوند به مجلات الکترونیکی علوم پزشکی ۸۸ درصد، پیوند به سایت‌های اینترنتی مرتبط ۸۰ درصد و پیوند به بانک‌های اطلاعاتی پزشکی ۶۸ درصد در وب سایت کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی مورد استفاده بوده‌اند. از معیارهای جستجو و تحقیق که کمتر در وب سایت‌ها استفاده شده‌اند، می‌توان به نشانی و شماره‌ی تلفن کتابخانه (۴۱ درصد) و پیوند به خدمات بین کتابخانه‌ای (۲۷ درصد) اشاره کرد.

در جدول ۳ توزیع فراوانی اقلام ارزیابی «امکانات کاربران» در وب سایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی به تفکیک هر دانشگاه مشخص شده است. دانشگاه علوم پزشکی زنجان (۱۰۰ درصد)، دانشگاه علوم پزشکی ایران (۸۶ درصد) و دانشگاه علوم پزشکی مشهد (۸۶ درصد) بیشتر از سایر دانشگاه‌ها، این عوامل را لحاظ کرده‌اند. همچنین با توجه به یافته‌های جدول ۳ از میان دانشگاه‌های مورد بررسی، در کل به طور متوسط (۴۶ درصد) اقلام ارزیابی امکانات کاربران را در وب سایت کتابخانه‌ها رعایت نموده‌اند.

تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای وارد کردن داده‌ها در جدول، در مقابل اقلام موجود علامت ستاره (*) یعنی وجود عامل و در اقلامی که در وب سایت موجود نبودند، از خط تیره (-) استفاده شده است. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و نرم‌افزار Excel صورت پذیرفت.

لازم به توضیح است که در این مقاله با استفاده از پیوند «کتابخانه» اطلاعات مورد نیاز در سایت‌های مورد بررسی جمع‌آوری شده است. اما در بعضی از سایت‌های دانشگاه‌ها به جای پیوند «کتابخانه» از عبارت «پایگاه عرضه‌ی اطلاعات پزشکی» استفاده شده است که آن‌ها نیز در این پژوهش لحاظ شده‌اند.

یافته‌ها

نتایج مربوط به معیارهای ارزیابی محتوای صفحه‌ی اصلی در جدول ۱ نشان داده شده است. از مجموع وب سایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی به طور متوسط، ۳۶ درصد اقلام محتوای صفحه‌ی اصلی را در طراحی صفحات وب رعایت کرده‌اند. از بین دانشگاه‌های مورد بررسی، دانشگاه علوم پزشکی زنجان (۸۷ درصد)، دانشگاه علوم پزشکی مشهد (۸۷ درصد)، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان (۷۳ درصد) و دانشگاه علوم پزشکی تبریز (۷۳ درصد)، بیشتر از سایر دانشگاه‌ها، در طراحی وب سایت کتابخانه‌ای از اقلام محتوای صفحه‌ی اصلی استفاده کرده‌اند. در نهایت می‌توان گفت که ۶۴ درصد از اقلام محتوای صفحه‌ی اصلی در طراحی وب سایت کتابخانه‌ها لحاظ نشده است.

یافته‌ها در جدول ۱ نشان می‌دهد از بین ۱۵ معیار ارزیابی محتوای صفحه‌ی اصلی، مشخص بودن عنوان کتابخانه با ۸۰ درصد و پیوند به صفحه‌ی اصلی دانشگاه ۵۴ درصد در طراحی وب سایت کتابخانه‌ها استفاده شده‌اند. سایر معیارهای ارزیابی محتوای صفحه‌ی اصلی از قبیل تصاویر کتابخانه (۱۵ درصد)، پیوند به خدمات کتابخانه (۲۰ درصد)، پیوند به منابع مرجع علوم پزشکی (۱۷ درصد)، تاریخ آخرین روزآمدسازی (۲۹ درصد)، آمار بازدید کنندگان سایت (۳۴ درصد)، امکان

جدول ۱: توزیع فراوانی ارقام محتوای صفحه اصلی به تفکیک وب سایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور

نام دانشگاه	محتوای صفحه اصلی	ارقام ارزیابی	مستخص بودن عنوان کتابخانه	وجود تصاویر کتابخانه	به کتابخانه	ساعات کار و اطلاعات مربوط	تاریخچه یا اهداف کتابخانه	پیوند به خدمات کتابخانه	پیوند به منابع مرجع پزشکی	اخبار کتابخانه	معرفی تازه‌های کتابخانه	سایر کتابخانه‌های پزشکی	دسترسی به فهرست	تاریخ آخرین روزآمدسازی	آمار بازدید کنندگان سایت	پیوند به صفحه اصلی	امکان بازدید کنندگان سایت	امکان نظرسنجی در مورد سایت	وجود راهنمای جستجو در سایت	امکان پرسش از کتابدار (سوالات متداول)	مجموع	درصد
دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-	۲	۱۳
دانشگاه علوم پزشکی اراک	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	*	-	-	-	-	۳	۲۰
دانشگاه علوم پزشکی اردبیل	*	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-	*	-	*	*	-	-	-	-	*	۹	۶۰
دانشگاه علوم پزشکی ارومیه	*	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۳	۲۰
دانشگاه علوم پزشکی اصفهان	*	-	-	-	-	-	*	-	*	*	*	*	-	*	-	-	-	-	-	*	۱۱	۷۳
دانشگاه علوم پزشکی اهواز	*	-	-	-	-	-	*	-	-	-	*	*	-	-	-	-	-	-	-	*	۸	۵۳
دانشگاه علوم پزشکی ایران	*	-	-	-	-	-	*	-	*	*	*	*	-	-	-	-	-	-	-	-	۱۰	۶۷
دانشگاه علوم پزشکی ایلام	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۰	۰
دانشگاه علوم پزشکی بابل	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲	۱۳
دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	۳	۲۰
دانشگاه علوم پزشکی بیرجند	*	-	-	-	-	-	*	-	-	*	*	-	-	*	*	-	-	-	-	-	۹	۶۰
دانشگاه علوم پزشکی بوشهر	*	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۴	۲۷
دانشگاه علوم پزشکی تبریز	*	-	-	-	-	-	*	-	*	*	*	*	-	*	-	-	-	-	-	-	۱۱	۷۳
دانشگاه علوم پزشکی تهران	*	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-	*	-	*	-	-	-	-	-	-	۶	۴۰
دانشگاه علوم پزشکی جهرم	*	-	-	-	-	-	-	-	-	*	*	*	-	-	*	-	-	-	-	-	۶	۴۰
دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان	*	-	-	-	-	-	-	-	-	*	*	*	-	-	-	-	-	-	-	-	۴	۲۷
دانشگاه علوم پزشکی زاهدان	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۰	۰
دانشگاه علوم پزشکی زنجان	*	-	-	-	-	-	*	-	-	*	*	*	-	-	*	-	-	-	-	*	۱۳	۸۷
دانشگاه علوم پزشکی سبزوار	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱	۷
دانشگاه علوم پزشکی سمنان	*	-	-	-	-	-	*	-	-	*	*	*	-	*	-	-	-	-	-	-	۸	۵۳
دانشگاه شاهد	*	-	-	-	-	-	*	-	*	*	*	*	-	-	-	-	-	-	-	-	۱۰	۶۷
دانشگاه علوم پزشکی شاهرود	*	-	-	-	-	-	*	-	*	*	*	*	-	*	-	-	-	-	-	-	۸	۵۳
دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد	*	-	-	-	-	-	*	-	-	*	*	*	-	-	-	-	-	-	-	-	۷	۴۷
دانشگاه علوم پزشکی شیراز	*	-	-	-	-	-	-	-	*	*	*	*	-	-	-	-	-	-	-	-	۸	۵۳
دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی	*	-	-	-	-	-	-	-	-	*	*	*	-	-	-	-	-	-	-	-	۷	۴۷
دانشگاه علوم پزشکی قزوین	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۲	۱۳
دانشگاه علوم پزشکی قم	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-	-	۱	۷
دانشگاه علوم پزشکی کاشان	*	-	-	-	-	-	*	-	-	-	*	-	-	*	-	-	-	-	-	-	۱۰	۶۷
دانشگاه علوم پزشکی کردستان	*	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۳	۲۰
دانشگاه علوم پزشکی کرمان	*	-	-	-	-	-	*	-	-	*	*	*	-	*	-	-	-	-	-	-	۸	۵۳
دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱	۷
دانشگاه علوم پزشکی گلستان	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-	-	-	۲	۱۳
دانشگاه علوم پزشکی گناباد	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	*	-	-	*	-	-	-	-	-	۸	۵۳
دانشگاه علوم پزشکی گیلان	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	*	-	*	-	-	-	-	-	-	۷	۴۷
دانشگاه علوم پزشکی لرستان	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱	۷

ادامه جدول ۱: توزیع فراوانی ارزیابی اقلام محتوای صفحه اصلی به تفکیک وب سایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور

نام دانشگاه	محتوای صفحه اصلی	اقدام ارزیابی	شخصی بودن عنوان کتابخانه	وجود تصاویر کتابخانه	به کتابخانه	ساعات کار و اطلاعات مربوط	تاریخچه یا اهداف کتابخانه	پیوند به خدمات کتابخانه	پیوند به منابع مرجع پزشکی	اخبار کتابخانه	معرفی تازه‌های کتابخانه	سایر کتابخانه‌های پزشکی	دسترسی به فهرست	تاریخ آخرین روز آمدسازی	پیوند به صفحه اصلی	آمار بازدید کنندگان سایت	مکان نظرسنجی در مورد	سایت	وجود راهنمای جستجو در	سواالات مداول	امکان پرسش از کتابدار	مجموع	درصد
دانشگاه علوم پزشکی مازندران	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-	-	-	-	-	۲	۱۳	-
دانشگاه علوم پزشکی مشهد	*	-	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	۱۳	۸۷	*
دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۰	۰	-
دانشگاه علوم پزشکی همدان	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	۸	۵۳	-
دانشگاه علوم پزشکی یاسوج	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	-	-	-	-	-	۱	۷	-
دانشگاه علوم پزشکی یزد	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۰	۰	-
جمع کل	۳۳	۶	۱۹	۱۹	۸	۷	۱۶	۱	۱	۱۲	۲۲	۱۴	۱۱	۱۳	۲۲۰	۵	۱۱	۱۱	۱۱	۲۲۰	۳۶		
درصد	۸۰	۱۵	۴۶	۴۶	۲۰	۱۷	۳۹	۴	۴	۲۹	۵۴	۳۴	۲۷	۳۲	۱۲	۱۲	۲۷	۲۷	۲۷	۲۲۰			

جدول ۲: توزیع فراوانی ارزیابی اقلام جستجو و تحقیق به تفکیک وب سایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور

نام دانشگاه	جستجو و تحقیق	اقدام ارزیابی	نشانی و دامنه‌ی سایت	نشانی و شماره‌ی تلفن کتابخانه	پیوند به نشانی و شماره‌ی تلفن کتابخانه	پیوند به کتابخانه‌ی ملی دیجیتال پزشکی	پیوند به سایر سایت‌های اینترنتی مرتبط	پیوند به مجلات الکترونیکی علوم پزشکی	پیوند به خدمات بین کتابخانه‌ای	باتک‌های اطلاعاتی پزشکی	جمع کل	درصد
دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	۴	۵۷
دانشگاه علوم پزشکی اراک	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	۴	۵۷
دانشگاه علوم پزشکی اردبیل	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	۷	۱۰۰
دانشگاه علوم پزشکی ارومیه	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	۶	۸۶
دانشگاه علوم پزشکی اصفهان	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	۶	۸۶
دانشگاه علوم پزشکی اهواز	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	۵	۷۱
دانشگاه علوم پزشکی ایران	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	۷	۱۰۰
دانشگاه علوم پزشکی ایلام	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	۴	۵۷
دانشگاه علوم پزشکی بابل	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	۳	۴۳
دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	۵	۷۱
دانشگاه علوم پزشکی بیرجند	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	۵	۷۱
دانشگاه علوم پزشکی بوشهر	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	۳	۴۳
دانشگاه علوم پزشکی تبریز	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	۷	۱۰۰

ادامه جدول ۲: توزیع فراوانی ارزیابی اقلام جستجو و تحقیق به تفکیک وب سایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور

درصد	جمع کل	پیوند به بانک‌های اطلاعاتی پزشکی	پیوند به خدمات بین کتابخانه‌ای	پیوند به مجلات الکترونیکی علوم پزشکی	پیوند به سایر سایت‌های اینترنتی مرتبط	پیوند به کتابخانه‌ی ملی دیجیتال پزشکی	پیوند به نشانی و شماره‌ی تلفن کتابخانه	نشانی و دامنه‌ی سایت	اقلام ارزیابی جستجو و تحقیق	نام دانشگاه
۷۱	۵	*	-	*	*	-	*	*		دانشگاه علوم پزشکی تهران
۴۳	۳	-	-	*	*	-	-	*		دانشگاه علوم پزشکی جهرم
۵۷	۴	*	-	*	*	-	-	*		دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
۴۳	۳	*	-	-	-	*	-	*		دانشگاه علوم پزشکی زاهدان
۸۶	۶	*	-	*	*	*	*	*		دانشگاه علوم پزشکی زنجان
۵۷	۴	*	-	*	*	-	-	*		دانشگاه علوم پزشکی سبزوار
۸۶	۶	*	-	*	*	*	*	*		دانشگاه علوم پزشکی سمنان
۱۰۰	۷	*	*	*	*	*	*	*		دانشگاه شاهد
۱۰۰	۷	*	*	*	*	*	*	*		دانشگاه علوم پزشکی شاهرود
۸۶	۶	*	-	*	*	*	*	*		دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد
۱۰۰	۷	*	*	*	*	*	*	*		دانشگاه علوم پزشکی شیراز
۸۶	۶	*	-	*	*	*	*	*		دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
۱۴	۱	-	-	-	-	-	-	*		دانشگاه علوم پزشکی قزوین
۷۱	۵	*	-	*	*	*	-	*		دانشگاه علوم پزشکی قم
۴۳	۳	-	-	*	-	*	-	*		دانشگاه علوم پزشکی کاشان
۵۷	۴	*	-	*	*	-	-	*		دانشگاه علوم پزشکی کردستان
۱۰۰	۷	*	*	*	*	*	*	*		دانشگاه علوم پزشکی کرمان
۱۴	۱	-	-	-	-	-	-	*		دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه
۴۳	۳	-	-	*	*	-	-	*		دانشگاه علوم پزشکی گلستان
۵۷	۴	-	-	*	*	*	-	*		دانشگاه علوم پزشکی گناباد
۴۳	۳	-	-	*	*	-	-	*		دانشگاه علوم پزشکی گیلان
۲۹	۲	*	-	-	-	-	-	*		دانشگاه علوم پزشکی لرستان
۸۶	۶	*	*	*	*	*	-	*		دانشگاه علوم پزشکی مازندران
۱۰۰	۷	*	*	*	*	*	*	*		دانشگاه علوم پزشکی مشهد
۴۳	۳	-	-	*	-	*	-	*		دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان
۸۶	۶	*	-	*	*	*	*	*		دانشگاه علوم پزشکی همدان
۲۹	۲	-	-	*	-	-	-	*		دانشگاه علوم پزشکی یاسوج
۵۷	۴	*	-	*	-	*	-	*		دانشگاه علوم پزشکی یزد
۶۷	۱۹۱	۲۸	۱۱	۳۶	۳۳	۲۵	۱۷	۴۱		جمع کل
		۶۸	۲۷	۸۸	۸۰	۶۱	۴۱	۱۰۰		درصد

جدول ۳: توزیع فراوانی ارزیابی اقسام امکانات کاربران به تفکیک وب سایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور

نام دانشگاه	وجود کادر جستجو در داخل سایت	پیوند به موتورهای جستجوی اینترنت	مناسب و معنی دار بودن آدرس سایت و دامنه آن	وجود پیوند بازگشت به صفحه اصلی کتابخانه در تمام صفحات	پیوند به آیین نامه و خط مشی مدون کتابخانه	دارا بودن نسخه لاتین	ارتباط با کتابداران از طریق پست الکترونیک یا تکمیل فرم	جمع کل	درصد	شماره
دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی	-	-	*	*	-	-	-	۲	۲۹	
دانشگاه علوم پزشکی اراک	-	-	*	*	-	-	-	۲	۲۹	
دانشگاه علوم پزشکی اردبیل	*	-	*	*	-	-	*	۴	۵۷	
دانشگاه علوم پزشکی ارومیه	-	-	*	-	*	-	-	۲	۲۹	
دانشگاه علوم پزشکی اصفهان	*	-	*	*	*	-	*	۵	۷۱	
دانشگاه علوم پزشکی اهواز	*	*	*	*	-	-	*	۵	۷۱	
دانشگاه علوم پزشکی ایران	*	-	*	*	*	*	*	۶	۸۶	
دانشگاه علوم پزشکی ایلام	-	-	*	*	-	-	*	۳	۴۳	
دانشگاه علوم پزشکی بابل	-	-	*	*	-	-	-	۲	۲۹	
دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله	-	-	*	*	-	-	*	۳	۴۳	
دانشگاه علوم پزشکی بیرجند	-	-	*	*	*	-	*	۴	۵۷	
دانشگاه علوم پزشکی بوشهر	-	-	*	-	-	-	-	۱	۱۴	
دانشگاه علوم پزشکی تبریز	-	*	*	-	*	-	*	۴	۵۷	
دانشگاه علوم پزشکی تهران	-	*	*	*	-	-	*	۴	۵۷	
دانشگاه علوم پزشکی جهرم	*	-	*	-	-	-	*	۳	۴۳	
دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان	*	-	*	*	-	-	-	۳	۴۳	
دانشگاه علوم پزشکی زاهدان	-	-	*	-	-	-	-	۱	۱۴	
دانشگاه علوم پزشکی زنجان	*	*	*	*	*	*	*	۷	۱۰۰	
دانشگاه علوم پزشکی سبزوار	-	-	*	-	-	-	-	۱	۱۴	
دانشگاه علوم پزشکی سمنان	*	*	*	*	-	-	*	۵	۷۱	
دانشگاه شاهد	-	*	*	-	*	*	*	۵	۷۱	
دانشگاه علوم پزشکی شاهرود	-	-	*	*	*	-	*	۴	۵۷	
دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد	-	-	*	*	*	-	*	۴	۵۷	
دانشگاه علوم پزشکی شیراز	*	-	*	*	*	-	*	۵	۷۱	
دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی	-	-	*	*	*	-	*	۴	۵۷	
دانشگاه علوم پزشکی قزوین	-	-	*	-	-	-	-	۱	۱۴	
دانشگاه علوم پزشکی قم	*	-	*	*	-	-	*	۴	۵۷	

ادامه جدول ۳: توزیع فراوانی ارزیابی اقلام امکانات کاربران به تفکیک وب سایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور

نام دانشگاه	اقدام ارزیابی امکانات کاربران	وجود		مناسب و معنی دار بودن آدرس سایت و دامنه آن		وجود پیوند به موتورهای جستجوی اینترنت		ارتباط با کتابداران از طریق پست الکترونیک یا تکمیل فرم		درصد
		کادر جستجو در داخل سایت	پیوند به موتورهای جستجوی اینترنت	معینی دار بودن آدرس سایت و دامنه آن	پیوند به موتورهای جستجوی اینترنت	ارتباط با کتابداران از طریق پست الکترونیک یا تکمیل فرم	جمع کل			
دانشگاه علوم پزشکی کاشان		-	-	*	*	*	*	*	۴	۵۷
دانشگاه علوم پزشکی کردستان		-	-	*	*	*	*	-	۲	۲۹
دانشگاه علوم پزشکی کرمان		*	*	-	*	*	*	*	۵	۷۱
دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه		*	*	-	*	*	*	-	۲	۲۹
دانشگاه علوم پزشکی گلستان		-	*	*	*	*	*	*	۴	۵۷
دانشگاه علوم پزشکی گناباد		-	-	*	*	*	*	*	۴	۵۷
دانشگاه علوم پزشکی گیلان		*	*	*	*	*	*	-	۳	۴۳
دانشگاه علوم پزشکی لرستان		-	-	*	*	*	*	-	۱	۱۴
دانشگاه علوم پزشکی مازندران		*	*	-	*	*	*	-	۲	۲۹
دانشگاه علوم پزشکی مشهد		-	*	*	*	*	*	*	۶	۸۶
دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان		-	-	-	-	-	-	-	۰	۰
دانشگاه علوم پزشکی همدان		-	*	*	*	*	*	-	۲	۲۹
دانشگاه علوم پزشکی یاسوج		-	-	-	-	-	-	-	۰	۰
دانشگاه علوم پزشکی یزد		-	-	*	*	*	*	-	۲	۲۹
جمع کل		۱۴	۱۰	۲۷	۳۸	۳۸	۳۸	۲۳	۱۳۱	۴۶
درصد		۳۴	۲۴	۶۶	۹۳	۹۳	۹۳	۵۶		

علوم پزشکی کرمانشاه، (۱۴ درصد)، دانشگاه علوم پزشکی لرستان (۱۴ درصد)، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان (۱۰ درصد) و دانشگاه علوم پزشکی یاسوج (۱۰ درصد) اشاره کرد.

بحث

به طور کلی از معیارهای سه گانه‌ی ارزیابی در حدود ۴۶ درصد در وب سایت‌های کتابخانه‌های مورد بررسی رعایت شده است. مقایسه‌ی یافته‌های پژوهش حاضر با تحقیق‌های انجام شده‌ی مرتبط نشان می‌دهد که وب سایت کتابخانه‌های دانشگاهی کمتر معیارهای عمومی ارزیابی را در وب سایت‌های خود لحاظ نموده‌اند. به طور کلی یافته‌های این تحقیق با نتایج پژوهش‌های اصغری پوده (۴)، رضایی شریف‌آبادی و فرودی (۵) و نیز ورع و حیاتی (۸) هم‌خوانی دارد. به نظر می‌رسد عدم

در مجموع با توجه به جدول‌هایی که در قبل مورد بحث قرار گرفت، رتبه‌بندی دانشگاه‌های علوم پزشکی را می‌توان بر اساس عوامل مورد بررسی (اقلام محتوای صفحه‌ی اصلی، جستجو و تحقیق و امکانات کاربران) چنین بیان کرد:

دانشگاه علوم پزشکی مشهد (۸۶ درصد)، دانشگاه علوم پزشکی زنجان (۸۳ درصد)، دانشگاه علوم پزشکی ایران (۷۹ درصد)، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان (۷۶ درصد)، دانشگاه علوم پزشکی تبریز (۷۶ درصد) و دانشگاه شاهد (۷۶ درصد) به ترتیب بیشتر از سایر دانشگاه‌ها، اقلام مورد بررسی را در وب سایت کتابخانه‌ها رعایت کرده‌اند.

از میان دانشگاه‌هایی که در رتبه‌بندی، رتبه‌ی پایینی را به خود اختصاص دادند، می‌توان به دانشگاه علوم پزشکی زاهدان (۱۴ درصد)، دانشگاه علوم پزشکی قزوین (۱۴ درصد)، دانشگاه

گزینه‌های نشانی و شماره‌ی تلفن کتابخانه و پیوند به خدمات بین کتابخانه‌ای که از حد متوسط کمتر بودند، سایر گزینه‌های نشانی و دامنه‌ی سایت، پیوند به کتابخانه‌ی ملی دیجیتال پزشکی ایران، پیوند به سایر سایت‌های اینترنتی مرتبط، پیوند به مجلات الکترونیکی علوم پزشکی و پیوند به بانک‌های علوم پزشکی بیشتر از حد متوسط در کتابخانه‌های مورد مطالعه، استفاده شده‌اند. با این‌که یافته‌های پژوهش عصاره و پاپی در ارزیابی ویژگی‌های میزان سهولت جستجو، گرافیک، هدف مشخص برای محدوده‌ی اطلاعاتی، نشان از قرار داشتن آن‌ها در سطح متوسط است (۷)، در تحقیق حاضر معیار جستجو بیشتر از سایر مقوله‌ها رعایت شده است. حال اگر سایر اقلامی که میانگینی کمتر از حد متوسط دارند، در طراحی وب سایت کتابخانه‌ها مد نظر قرار گیرند، کارایی و اثربخشی وب سایت کتابخانه به مراتب بیشتر از زمانی خواهد بود که اقلام مورد بررسی در وب سایت کتابخانه وجود نداشته‌اند.

ج. ارزیابی معیارهای امکانات کاربران:

در بخش معیارهای ارزیابی «امکانات کاربران»، گزینه‌های مناسب و معنی‌دار بودن آدرس سایت، پیوند برای بازگشت به صفحه‌ی اصلی کتابخانه در تمامی صفحات و ارتباط با کتابخانه، بیش از حد متوسط در وب سایت کتابخانه‌ها استفاده شده است. وجود کادر جستجو در داخل سایت، پیوند به موتورهای جستجوی اینترنت، وجود پیوندی به آیین‌نامه و خط مشی کتابخانه و دارا بودن نسخه‌ی سایت به زبان لاتین کمتر از حد متوسط در وب سایت کتابخانه‌ها رعایت شده است. برای مقایسه‌ی نتایج حاصل از این تحقیق و پژوهش‌های مرتبط گذشته درباره‌ی امکانات کاربران، توسط پژوهشگران مختلف، نتایج متفاوتی حاصل شده است.

با این‌که نتایج پژوهش فرج پهلوی و همکار نشان داد صفحات خانگی دانشگاهی ایران، مطابق با نمایه‌ی ارزیابی وب و انتظارات مراجعان و کاربران، طراحی و تدوین شده‌اند (۳)، نتایج پژوهش Raward نیز نشان داد که در طراحی وب سایت کتابخانه‌ها، کمتر به نظر کاربران توجه می‌شود (۹). نتیجه‌ی تحقیق حاضر با یافته‌های Raward هم‌خوانی دارد.

آگاهی طراحان وب سایت کتابخانه‌های دانشگاهی از معیارهای عمومی ارزیابی، دلیلی بر طراحی ضعیف باشد.

از بین معیارهای ارزیابی عامل «جستجو و تحقیق» با میانگین (۶۷ درصد) بیشتر از سایر اقلام در وب سایت کتابخانه‌های علوم پزشکی کشور مورد استفاده قرار گرفته است.

از ۴۱ وب سایت مورد بررسی تنها ۸ کتابخانه معادل (۲۰ درصد) دارای وب سایت اختصاصی نبودند و در صفحه‌ی اصلی سایت دانشگاه پیوندهایی را برای مجلات الکترونیکی یا کتابخانه‌ی ملی دیجیتال پزشکی ایران ایجاد کرده بودند.

همچنین با توجه به نتایج، ارزیابی هر یک از معیارهای محتوای صفحه‌ی اصلی، جستجو و تحقیق و امکانات کاربران در وب سایت کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی و مقایسه‌ی آن‌ها با یافته‌های پژوهش‌های داخلی و خارجی در ادامه بررسی می‌گردد. الف. ارزیابی معیارهای محتوای صفحه‌ی اصلی:

در بخش معیارهای ارزیابی «محتوای صفحه‌ی اصلی» به جز دو گزینه‌ی «مشخص بودن عنوان کتابخانه» و «پیوند به صفحه‌ی اصلی دانشگاه»، سایر گزینه‌ها کمتر از حد متوسط در وب سایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی رعایت شده است. یافته‌های تحقیق داورپناه و همکار نیز نشان داد که اکثر وب سایت‌ها در ارایه‌ی اطلاعات توسط پایگاه‌های اطلاعاتی و منابع الکترونیکی، بسیار ضعیف عمل کرده‌اند. بیش از ۸۰ درصد آن‌ها به تاریخ روزآمدی و بیش از نیمی از آن‌ها به بیان هدف‌های خود، توجهی ندارند (۶). به نظر می‌رسد دلیل این امر عدم آشنایی طراحان وب سایت کتابخانه‌ها از نیازهای کاربران و اهداف سازمان مادر باشد.

دانشگاه‌هایی که از نیروی انسانی متخصص بهره می‌گیرند، قدمت و بودجه‌ی کافی در اختیار دارند و از همه مهم‌تر، آن دسته از مسؤولان دانشگاه که با نگرش مثبت به ایجاد وب سایت کتابخانه، در این راستا اقدام کرده‌اند، به این نکته واقف هستند که وب سایت کتابخانه می‌تواند اهداف آموزشی و پژوهشی دانشگاه را به خوبی پشتیبانی نماید.

ب. ارزیابی معیارهای جستجو و تحقیق:

در بخش ارزیابی «معیارهای جستجو و تحقیق»، به جز

دانشگاه‌های علوم پزشکی مشهد، علوم پزشکی زنجان، علوم پزشکی ایران، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، علوم پزشکی تبریز و علوم پزشکی شاهد بیشتر از سایر دانشگاه‌های علوم پزشکی معیارهای ارزیابی را در طراحی وب سایت کتابخانه‌ها لحاظ نموده‌اند.

پیشنهادها

۱. محلی در وب سایت اصلی دانشگاه با عنوان کتابخانه به کتابخانه دانشگاه اختصاص یابد.
۲. با توجه به روزآمد سازی ضعیف وب سایت‌ها، بهتر است طراحان و مدیران سایت‌ها در جهت بروز کردن اطلاعات سایت اقدام نمایند تا کارایی و اثربخشی وب سایت کتابخانه‌ها را ارتقا دهند.
۳. بهتر است دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور با پیوند به منابع مرجع علوم پزشکی، شبکه‌های عرضه‌ی اطلاعات کتاب‌شناختی و متن کامل و نیز با پیوند به کتابخانه‌ی ملی دیجیتال پزشکی ایران، کاربران را در یافتن اطلاعات مفید یاری نمایند.
۴. پیشنهاد می‌شود برای باز کردن سریع و کم کردن زمان بارگذاری وب سایت کتابخانه، طراحی آن طوری صورت گیرد که از حداقل گرافیک، جدول و یا سایر اقلامی که حجم سایت را افزایش می‌دهند و باعث کندی آن می‌شوند، استفاده گردد.
۵. برای ایجاد هماهنگی در وب سایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور در جهت تعامل با کاربران، لازم است استاندارد واحدی از سوی وزارت متبوع تهیه و به دانشگاه‌های علوم پزشکی اعلام گردد.
۶. تحقیقات مشابه در وب سایت کتابخانه‌های سایر دانشگاه‌ها با استفاده از سیاهه‌ی واری استفاده شده در این پژوهش انجام گیرد.

به نظر می‌رسد کتابخانه‌ها هیچ گونه معیار مشخصی برای ایجاد وب سایت خود در نظر نمی‌گیرند و تنها برای این که از دیگران عقب نمانند، مبادرت به ایجاد وب سایت می‌نمایند؛ در نتیجه، صفحات ایستا با پیوندهای نامناسب ایجاد می‌کنند که این با اهداف آموزشی و پژوهشی دانشگاه سازگار نیست. بنابراین لازم است مدیران کتابخانه‌ها، از کاربران درباره‌ی وب سایت بازخورد داشته باشند تا بتوانند آن را به بهترین وجه ایجاد نمایند.

همان گونه که پیشتر اشاره شد، وب سایت‌های کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی مشهد، علوم پزشکی زنجان، علوم پزشکی اصفهان و علوم پزشکی تبریز، بیشترین میزان استفاده از اقلام «محتوای صفحه‌ی اصلی» را به خود اختصاص دادند. دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران، علوم پزشکی تبریز، علوم پزشکی شاهد، علوم پزشکی شاهرود، علوم پزشکی شیراز، علوم پزشکی کرمان و علوم پزشکی مشهد به ترتیب بیشتر از سایر کتابخانه‌ها از اقلام «جستجو و تحقیق» در وب سایت‌هایشان بهره می‌گیرند. در نهایت دانشگاه علوم پزشکی زنجان، علوم پزشکی ایران و علوم پزشکی مشهد، به ترتیب بیشتر از سایر دانشگاه‌ها از «امکانات کاربران» در طراحی وب سایت استفاده می‌کنند.

از میان دانشگاه‌های مورد بررسی، تعداد ۱۸ دانشگاه معادل (۴۵ درصد)، بیش از (۵۰ درصد) اقلام اطلاعاتی سیاهه‌ی واری را در طراحی وب سایت خود لحاظ کرده‌اند.

نتیجه‌گیری

از یافته‌های پژوهش حاضر می‌توان نتیجه گرفت که وب سایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور از نظر ارزیابی معیارهای «محتوای صفحه‌ی اصلی» در سطح ضعیف، از نظر ارزیابی معیارهای «جستجو و تحقیق» در سطح خوب و از نظر ارزیابی معیارهای «امکانات کاربران» در سطح متوسط قرار داشتند. با در نظر گرفتن مجموع معیارها،

References

1. Hassan Zadeh M, Fattahi R. Study on the approaches in organizing the content of academic library websites. Tehran: National library and Archives of IR of Iran; 2005. p. 177-204.

2. Farajpahloo AH, Saberi M. Content and Structural Features of Iranian Academic Libraries' Web Pages in Comparison with Academic Libraries Web Pages in the United States, Canada and Australia. *Journal of Information Science and Technology* 2005; 21(2): 1-24.
3. Farajpahloo A. Content analysis of Iranian academic and research websites. *Proceedings of the 1st Conference Eurasian-ICT Communication Technology*; 2002 Oct 29-31; Shiraz, Iran; 2002.
4. Asghari Poodeh A. Elements and Features Necessary for the Design and Evaluation of University Library Websites. *Library and Information sciences* 2002; 4(4): 31-52. [In Persian].
5. Rezaei Shgarif Abadei S, Foroodi N. Evaluation of academic library websites. *Fasname-Ketab* 2002; 13(4): 12-9.
6. Khaleghi N, Dawar Panah MR. Survey of Iranian websites based on general criteria. *Educational and Psychological Studies* 2005; 5(2): 121-43.
7. Osareh F, Papi Z. Quality Assessment of Library Website of Iranian State Universities: Some Suggestions for Quality Improvement. *Journal of Information Science and Technology* 2008; 23(4): 35-70.
8. Vara N, Hayati Z. Investigation of academic library homepages under the Ministry of science, Research and Technology. *Fasname-ketab* 2007; 18(4): 61-78. [In Persian].
9. Raward R. Academic library website design principles: development of checklist. *Australian Academic and Research Library* 2001; 32(2): 123-36.
10. Mateos MB, Mera AC, Gonzalez JM, Lopez OR. A new Web assessment index: Spanish universities analysis. *Internet Research* 2001; 11(3): 226-34.
11. Still JM. A content analysis of university library Web sites in English speaking countries. *Online Information Review* 2001; 25(3):160-5.
12. Pi S. A Review and Analysis of East Central Indiana School Study Council Corporations Web Sites, [PhD Thesis] Muncie: University of Ball State; 2003.
13. Robbins SS, Stylianou AC. Global corporate web sites: an empirical investigation of content and design. *Information & Management* 2003; 40(3): 205-12.
14. Stover M. The construction and validation of an evaluative instrument for academic library World Wide Web sites, [PhD Thesis] Florida: School of Computer and Information Sciences, University of Nova Southeastern; 1997.

Assessment Study of Library Website of Iranian Universities of Medical Sciences and Suggestions for Improvement*

Afshin Hamdipour¹

Abstract

Introduction: Academic library websites have an important role in relevance and offering services for users. The aim of present study was the assessment of library websites of Iranian Medical Universities and general criteria evaluation and recognition their strength and weakness.

Methods: In this survey- analytical study, first academic library websites of Iranian Medical Universities were identified through internet and then compared from a general criteria evaluation standpoint (main content criteria, search and research and evaluation of user facilities) by using three check lists with 29 questions which validity were confirmed by experts and conducted research. During a three month period, 41 academic library websites affiliated to the Ministry of Health were evaluated. Data analyzed by Excel software.

Results: Totally, in studied academic library websites an average 36% of the content item index, 67% of search and research items and 46 % of the users facilities assessment items have observed in designing web pages. Among the studied universities, 18 universities (45%) had considered more than 50% of check lists information items in terms of designing their website.

Conclusion: In general, the content of library website of Iranian Medical Science Universities was at low level, their search and investigate was at good level and user facilities were at medium level. Totally 46% of the library's website triples general evaluation criteria were considered by studied libraries. Medical Universities of Mashhad, Zanjan, Iran, Isfahan, Tabriz and Shahed in Iran had been considered the evaluation criteria in terms of libraries websites design more than other Medical Sciences Universities.

Keywords: Internet; Libraries; Information Systems; Database.

Type of article: Original article

Received: 4 Apr, 2009

Accepted: 18 Jan, 2010

Citation: Hamdipour A. **Assessment Study of Library Website of Iranian Universities of Medical Sciences and Suggestions for Improvement.** Health Information Management 2011; 8(2): 188.

* This article resulted from independent research.

1. Lecturer, Library and Information Sciences, Tabriz University, Tabriz, Iran. (Corresponding Author)
Email: hamdipour@gmail.com